

קרבות שריון - 1939-45 *

א. בשדות אירופה ובמרחבי המדבר

הנרחבת יותר בענין עליונות הגזע הארי, ולכל אשר בא בעקבותיה של זו. בשלבים אלה, הרי ההבדל היסודי בין היטלר לבין המטה הכללי הגרמני היה בכך שהיטלר העז יותר והאמין אמונה ללא־מצרים בעמיתו — ואילו המטה הכללי הגרמני היה הססני וחששן יותר. כמובן, שנוסף על ההבדל יש לזכור גם את אי־האהדה ששררה בין המפלגה הנאצית, כמפלגה בעלת רקע „עממי“, שהעלתה לשלטון אנשים אשר לא נמנו על אותם חוגים בעלי־מעמד וקשרים מסורתית בצבא אשר היתה להם יד בשלטון עז או — לבין קציני המטה־הכללי שיצגו בראש־ראשונה את האצולה ה־מסוגרת והשמרנית, שראתה לעצמה זכות בלעדית לשלטון.

מכאן מובן כי הסיבה העיקרית לכך שדברי המטה־הכללי הגרמני אינם מערערים כיום בכתביהם על הנחיותיו של היטלר למפקדי הצבא, בשלביה הראשונים של המלחמה, היא לא כליכך בזה שהמטה־הכללי ראה עצמו באותו זמן כגוף החייב לציית להוראותיה של הרשות המדינית, בלי שתהא לרעצמו יד בקביעת המדיניות, כאשר בזה, שבשלבים אלה היתה זהות מוחלטת־כמעט בין המטה־הכללי, כגורם בקביעת מדיניות, לבין היטלר — וזהות זו מוצאת את ביטוייה אף כיום, באותן מחמאות שדברים אלה מחלקים להיטלר, במישרין ובקסיפין, כאשר הם מתארים את התקופה שבין שנת 1933 ו־שנת 1941.

רק מאוחר יותר, בשעת השפל לעם הגרמני ולצבאותיו, מתחילים דברי המטה־הכללי לתלות האשמות בהיטלר. הסיבה לתופעה זו היא שבשעה שהמטה־הכללי הגרמני החל חולק — ולעתים חולק באופן קיצוני, על הנחיותיו האי־סטרטגיות ואף המדיניות של היטלר, נוכח כי היטלר לא היה מוכן להודות בזכות הגנרלים של המטה־הכללי להוות גורם בעל השפעה בקביעת מדיניות, ומה גם להכתיב אותה. אין ספק שמלחמת־הקדמה שניהל היטלר נגד המטה־הכללי, ושהגיעה לשיאה בשנות המלחמה המאוחרות (משלהי 1941 ואילך), לא באה רק כתוצאה מאי־אמון בכושרו המקצועי של המטה־הכללי אלא גם מתוך אי־אמון בכוגותיו המדיניות. הרושם הוא, שמתוך אי־אמון זה ראה היטלר הכרח לעצמו להכתיב אף את פרטי המהלכים בשדה־הקרב, שכן חשד שהיערץ המקצועי של מטה־הצבא נובע מתוך השקפה מדינית העגדת את שלו, ולכן אינו עשוי עוד להיות נאמן לכוגותיו.

נראה, כי את האמת בפרשה זו ניתן לסכם כך: מרבית תקופת שלטונו של היטלר היה המטה־הכללי הגרמני שותף מלא לכל מעשיו, לרבות כל המעשיו בשנותים הראשונות של המלחמה. אך בתקופה זו הצליח היטלר להשמיט את הקרקע מתחת לרגליו של המטה־הכללי הגרמני במדה כזו, שכאשר ניסה, לאחר תקופת הנוהות כה־ממושכת, לנקוט עמדה השונה מזו של היטלר — נוכח כי אין הדבר (ואסילו בקרב המוני הצבא הגרמני פנימה) תלוי בו, וכי הוא נמצא עתה נזון לחסדיו של היטלר. במצב זה לא ראה המטה־הכללי

המעין בספריהם של קציני המטה־הכללי הגרמני על תקופת המלחמה־העולמית השניה מבחין בשלוש גימות העובי רות כחוט השני, בכולם: — ראשית, המטה־הכללי הגרמני לא רצה במלחמה; שנית, כל הכשלונות במלחמה באו בעטיו של היטלר; ושלישית, מעשי הוועה שנעשו ע״י שלטונות־הכיבוש הגרמניים בקרב העמים הנוכשים — לא נעשו באחריות הצבא הגרמני, או על דעתו.

מנה זו של צביעות שקופה עלינו לכלוע גם עם קריאת ספרו של גנרל פון־מאָלנתיך, הממשיך בענין זה בקו שהחלו בו קודמיו. אין זו מכןנת סקירה זו לעסוק בהרחבה בשאלת אחריותו של הצבא הגרמני למלחמה, לכשלונותיו בה, ולמעשי הוועה שנעשו בארצות־הכיבוש — שאלה, שודאי יש בה כדי לענין את הקוראים מהרבה בחינות. אולם פן־הראוי להסב תשומת לב אל שאלה זו, מאחר שלא־פעם יש רושם כי פון־מאָלנתיך מנתח את מצב־ההקרב השונים באופן המסלף את האמת — במגמה לתלות את הכשלון בהיטלר ופמלייתו, ולטהר את הצבא הגרמני מכל דופי, כאילו לא היה שותף מלא לכל מה שקרה בגרמניה בשנות המלחמה.

כמובן, שבבואנו לנתח את לקח מלחמת־העולם השניה אין אפשרות להתעלם מאותן הנחיות מדיניות ואי־סטרטגיות שנתנו לצבא הגרמני בחזיתות השונות ע״י הנהגתו המדינית: אלא שהנסיגון של קציני המטה־הכללי הגרמני נזקק את ה־כשלון הצבאי בחוסר הגיון שבהנחיות אלו נראה כנסיגון שלא־יצלח. היה באותו מסוה המשך לתופעה האופיינית לפרק ממושך־למדי בתולדותיו של המטה־הכללי הגרמני. מוסד צבאי זה היה זמן רב גם גורם מדיני רבי־השפעה בחיי המדינה הגרמנית — על־פני תמורות־משטרים אחדות — וראה זכות לעצמו לנקוט עמדה משלו בשאלות מדיניות ראשונות־במעלה, אף ללא התחשבות יתירה בשאלות החוקתיות ובחלוקת הסמיכויות בין הרשויות השונות שבקרב המדינה הגרמנית (**).

אכן, בשלביה הראשונים של מלחמת־העולם השניה לא יכול היה המטה הכללי הגרמני בעצם לנקוט עמדה השונה ביסודה משל היטלר, מאחר שבצבאות־שלידבר היה גם המטה־הכללי משובכע בעול שנעשה לגרמניה בחוזה־ורסיל וחכה אף־הוא בקור־רות ליום שבו יוכל להתעצם ולצאת למלחמת־גם על המשפלות שהושפל בסוף המלחמה־העולמית הראשונה. כן האמין אף המטה־הכללי הגרמני בעליונותה של האימה הגרמנית על שכנותיה, אמונה אשר היא שהיתה בסיס לתורה

(*) „קרבות־שריון“, מחקר על השימוש בשריון במלחמת־העולם השניה, מאת גני־מיר פ.ה. פון־מאָלנתיך, הוצ' קסל, בריסנה (תרגום מגרמנית).

(**) וכאשר כסופר־שלידבר, היה קיום עצותיו מסתיים ב־כשלון גדול — כגון, התבוסה בשלהי מלחמת־העולם הראשונה, נה, לאחר שבמשך שנים הוגשם הקו האי־סטרטגי (והמדיני) של ראש דברי המטה־הכללי, לונדורף — ידע למצוא „מוצא“, לשחרור־עצמו מאחריות, ע״י הטלת האשמה בתבוסה על ה־„דקירה־בגב“ מצד ה־„עורף־השכילי“, — המערב.

ברירה לעצמו אלא להכניע להיטלר ולהמשיך לשתף פעולה אתו. אכן, מיד עם תום המלחמה, פתחו קציני המטה הכללי הגרמני במסע האשמות על היטלר, במגמה לשחרר את עצמם מחלק באחריות לתבוסה — ולהכשיר עצמם שוב, בעיני הבריות, לקראת נטילה בעתיד. תפקידם ההסטורי בקרב זה אומה הגרמנית, היינו תפקיד של מוריה הדרך הצבאית והמדינית גם יחד.

ניתן לאמור, למראה כל אלה, כי המטה הכללי הגרמני, כגורם קובע מדיניות, נתגלה בכל קטנותו בעת הנצחונות הצבאיים הגדולים של הצבא הגרמני, שהושגו למרות ההערות כות המוקדמות הפסימיות שלו; כן נתגלה שנית בכלי קטנותו בעת הכשלונות הצבאיים הגדולים של הצבא הגרמני, כאשר לא היה בו העז לפעול להצלת העם הגרמני (בהתאם להכרת רבים בו אז) ע"י סילוקו של היטלר; וכי לבסוף נתגלה אותו מטה הכללי בשפליקטנותו כאשר החל לנסות לסלק את ההסתוריה, ולהכחיש את הודעותו המוחלטת עם היטלר באותה תקופה שבה היתה התנגדות פעילה מצדו להיטלר עשויה עדיין להציל את גרמניה ואת אירופה מהאסונות שבאו בשנים שלאחריה.

שמו של הספר לגנימיור פון מאלנתיין, "קרבנות שריון" — עלול להטעות. המחבר מעלה ומנתח בעיקר את המערך כות בהן נטל הוא עצמו חלק פעיל וישיר, ואילו קרבות אחרים הוא מזכיר בקצרה, ואינו תורם הרבה בנוסף על הידוע עליהם ממקורות אחרים. אין ספק שעיקר תרומתו של הספר הוא בקטעים בהם מתוארים קרבות שפון מאלנתיין עסק בתכנונם, ונטל חלק פעיל בניהולם, כקציני מטה. תיאור קרבות אלה וניתוחם, מנקודת מבטו של קציני מטה, מהוים את המיוחד שבספר ואת תרומתו העיקרית לספרות הצבאית שלאחר המלחמה העולמית השנייה.

הספר מחולק לארבעה חלקים: א. פולין, צרפת והבלקנים; ב. המדבר המערבי; ג. רוסיה; ד. החזית המערבית. החלקים השני והשלישי — הם החשובים שבספר וכתובים באופן המרתק ביותר. במדבר המערבי שימש המחבר קציני מודיעין וקציני מבצעים במטהו של רומל, וברוסיה שימש ראש מטה של קורפוס שריון ואח"כ ראש מטה של ארמיה משורית. הקרבות המתוארים בחלקים אלה כתובים מתוך ידיעה מלאה של הדברים, ובאופן המכניס את הקורא לאוירתו של קציני מטה שעה שהלך טורח להציג דברים בפני מפקדו, עמל על ביצוע כונותיו של מפקדו, ומנסה בכלי'ת לבחון דרכי פעולה נוספות העשויות לבוא בחשבון לביצוע אותן כונות.

הסקירה על מערכות פולין וצרפת, מזכירה את אשר ידוע כבר ממקורות אחרים: כי השריון הגרמני נכנס למלחמה בסרט גובשה סופית תורת הפעלתו בקרב. במסע פולין הופעלו דיביזיות שריון גם בקבוצות הארמיות הצפונית, שתקפה לעבר ורשה מחבל פומרניה, מזה, ומפרוסיה המזרחית, מזה — וגם בקבוצות הארמיות הדרומית. שתקפה לעבר ורשה מסילוויה (שלזיה) ומסלובקיה. בצפון פיקד על דיביזיות השריון גוד ריאן. שהיה חסיד של הפעלת השריון במרוכז — והוא הפעיל את שתי דיביזיות הנטקים ושתי הדיביזיות הקלות אשר לו כעוצבה אחת, שפעלה באופן עצמאי, מבלי לקשור עצמה אל קצב תנועתם של הרגלים; ואילו בדרום לא היו מקובלות השקפותיו של גודריאן, והשריון חוזק בין הארמיות והקור

פוסט

במסע צרפת לא עלתה כבר השאלה של הפעלת השריון במרוכז — כי סוגיה זו הובהרה בפולין, והשקפותיו של גודריאן נתקבלו באופן רשמי. אולם, בשלב השני של כיבוש צרפת — והיינו, לאחר שהגרמנים, במירוץ הפריצה הראשון שלהם, המירוץ אל הים, הגיעו אל דונקסק — ניתקו (וחיסלו ברובה) את הכנף השמאלית, הצפון-מערבית של כוחות הברית שבבלגיה וברצועת הגבול הצרפתית, ופנו דרומה מערבה כלפי החזית הצרפתית החדשה המאולתרת בעיקרה — הופק לקח חשוב ביחס למגבלותיו של השריון בקרבות הבקעה. תכנית המטה הגרמני היתה מלכתחילה להדור דרומה דרך "קרויגאן" (סדנץ צבאית) ואל מעבר לו, בשני ראשים: האחד — בין הים והנהר אֵאָז, במגמה להגיע לנהר הסינה בסביבות רואן; והשני — בגזרת רתל, במגמה להגיע שוב אל רמת לנגר (בעורפו של "קרויגאן", גבולה המזרחי של צרפת).

בפני השריון עמדו שתי משימות עיקריות שלהן הוקדשו רוב כוחותיו: האחת — להבקיע ב־4 דיביזיות, תחת פיקודו של פון קלייסט, את הקטע שבין אמין ופרון; והשנייה — להבקיע ב־4 דיביזיות שריון, בפיקודו של גודריאן, את קו החזית הצרפתי שבגזרת רתל. קלייסט ניסה לשוא להבקיע בנורת מעבר ע"י השריון. הצרפתים הגנו בעקשנות והסבו לשריון הגרמני אבידות נכרות (דבר שאילצם לבסוף להעתיק את כיוון התקפתו של קלייסט אל ממזרח לנהר אֵאָז). לעומת זאת, העדיף גודריאן כי דיביזיות הרגלים — הן שתתקופנה את המערך הצרפתי; ורק לאחר שהללו הקימו מספר ראשי גשר מעבר לנהר אֵאָז, המשיך השריון לנוע דרכם במהירות, אל יעדיו.

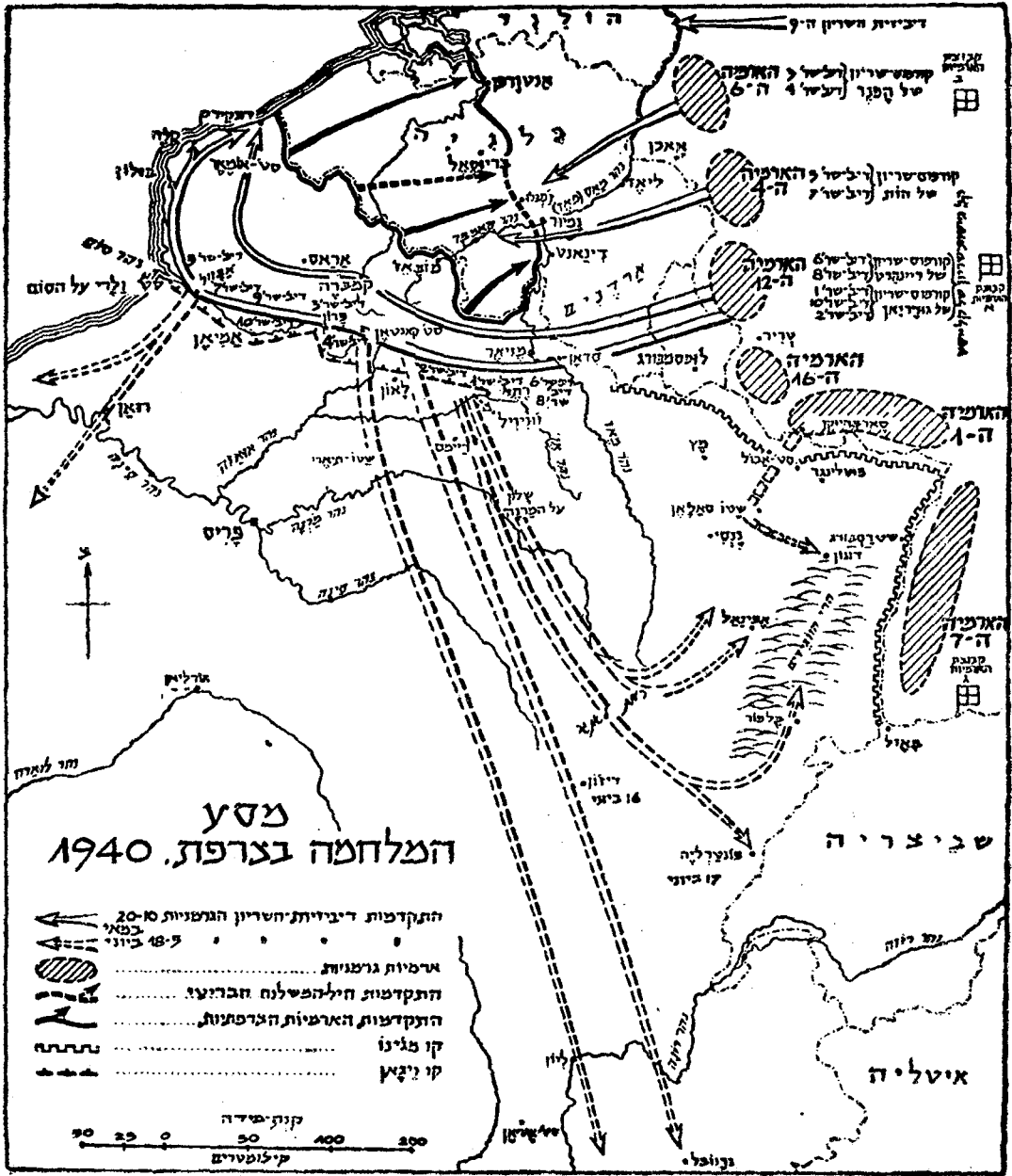
הלקחים העיקריים שהסיקו הגרמנים מקרבות פולין וצרפת, כפי שמונה אותם פון מאלנתיין, הם:

א. סיוע אוויר יעיל — הוא תנאי הכרחי להצלחתם של מבצעי שריון בקרבות יבוק.

ב. כדי להפיק את מלוא התועלת מהשריון, יש להפעילו בריכוזים גדולים בנקודה המכרעת (נקודת הכובד) — "Schwerpunkt"). כך, למשל, כבר בשלב הראשון של מסע הפלישה לצרפת, ליד סדאן, רוכזו שני קורפוסים משוריינים (5 דיביזיות שריון) וקורפוס ממונע אחד (5 דיביזיות ממונעות). הפעלה כזאת מביאה לביטוי מלא ביותר את עקרונות ההפתעה והריכוז, שהם העקרונות החשובים ביותר בהפעלה אסטרטגית של שריון. לקח זה, של חשיבות הריכוז למניעת הפיזור, בולט ביתר כאשר מביאים בחשבון שמבחינה מספרית נפל השריון הגרמני מהשריון הצרפתי והבריטי. בפרוץ הקרבות בצרפת היו לצבא הגרמני כ־2800 טנקים, ואילו לבריטים ולצרפתים ביחד היו למעלה מ־4000 טנקים. גם מבחינה איכותית לא תמיד עלה השריון הגרמני על זה של אויביו. כך, הטנק הגרמני "טימן III" בעל התותח בן 37 מ"מ, נפל תן כעובי שריונו והן כטיב תותחו מה"מסילדה" הבריטי, שנשא את ה"רוליסטראין".

ג. בניית שריון יש לנהוג מלפנים — ולא מאחור. כלומר, על המפקדים, בכל הדרגים, להמצא תמיד קדימה, במקום בו יכולים הם, לקרוא את הקרב בעיניהם. כענין זה נתן גודריאן את הדוגמה הקלסית, ורומל היה הטוב שב תלמידיו.

ד. אף כי הגרמנים ראו בטנק את המכשיר העיקרי ב-

בהרחבה תיאורן של פעולות הקרב שנעלו בחלקו של רגימנט הקלעים שבסיקודו של קולי בלק במבצע לצליחת הנהר מאן (מאנס), ליד סדאן — קרב שהבליט בחריפות את הצורך בצותות קרב כאלה, ותיאורו זה ראוי מאוד לעיון.

לאחר מסעיה המלחמה במולין ובצרפת היה השריון הגרמני חיל מנוסה, אשר לו דוקטרינה מגובשת עד למרשיה הפרטים, והוא בעל עצמה וכוח-סעולה שמצאו את ביטויים המלא הן בקרבות שברוסיה והן באלה שבמבדרה-המערבי.

קרבות הבוק, היו הם עמדו מיד על כך שאין השריון יכול לפעול בלי סיוע הזוק מצד חיל-רגלים וארטילריה. לקח זה לא למדו הבריטים, למשל, עד לשלהי 1942. לכן מתחילה היתה ריבויית-השריון הגרמנית מורכבת מבריגדת-טנקים ובריגדת-רובאים^(*), אולם לאחר הנסיון בו נתנסו ליד סדאן, קיבלו הגרמנים את העיקרון של הסעלת הטנקים והרובאים בצותות קרב מעורבים ("Kampfgruppen"). כספר ניתן

(*) שני רגימנטים-טנקים דרגודיים.
 (**) רגימנט-קלעים ממונע תלת-גדודי, וגדוד קלע-אוסטרי.

שנים יותר מאשר "קרואידר" 165, "סטיאריס" אמריקניים קלימ'ביותר. כנגדם עמדו לרשותו של רומל 249 טנקים גרמניים ו-146 טנקים איטלקיים. מהטנקים הגרמניים היו 70 "סימן 0", שלא היה בהם תוחח אלא מקלע כבד בלבד, 35 "סימן 0" ו-138 "סימן 0". בטנקים "סימן 0" היו התותחים בני 75 מ"מ אך בעלי מהירות לוע נמוכה, שירו לרוב פגזי-הנ"ם לסיוע לחיל-הרגלים. בטנקים "סימן 0" היו תותחים בני 50 מ"מ, בעלי מהירות לוע נמוכה אף הם, שלא עלו באיכותם על הדוילטראון הבריטי. גם בעובי השריון לא היה לגרמנים כל יתרון. ה"מטילדה" וה"ולנטיין" (טנקי הרגלים הבריטיים) עלו על הטנקים הגרמניים מבחינה זו, ואילו הטנק הגרמני "סימן 0" נשא שריון בעובי 30 מ"מ — לעומת 47 המ"מ של ה"קרואידר" ו-44 המ"מ של ה"סטיאריס". הטנקים האיטלקיים היו קלי-שריון ונשאו תוחח 47 מ"מ בעל מהירות לוע נמוכה, ומבחינה מכנית היו הם ירודים מאוד (**).

לדעתו של פון-מאלנחן יש לוקוף את נצחונותיו של רומל לזכות שנושה גורמים:

- א. איכותם העדיפה של התותחים האנטי-טנקיים של ה-גרמנים, והפעלתם התוקפנית. הגרמנים הפעילו את תוחח ג'מ 88 מ"מ באופן שיטתי בתפקידים נגד-טנקיים, והללו גרמו לבריטים אבידות כבדות. בנובמבר 1941 היו לגרמנים בס"ה 35 תותחים כאלה, אולם ע"י הפעלתם במשולב עם השריון נגרמו אז לבריטים אבידות כבדות ביותר. כן היתה לתוחח הנ"ם הגרמני

המלחמה הקצרה בארצות-הבלקנים (ביוגוסלביה וביוון) לא הוסיפה הרבה לשריון הגרמני, ומבחינתו היתה היא מעין מסע-ראיה. אולם קרב אחד וזה לפירוט מיוחד בפרק המוקדש למסע-מלחמה זה — ובצוק. אותו קרב הדגים לקחים באשר להפעלת שריון במרדף, בשטח הררי, תוך לחימה במשמרות עורפיים. התיאור מתבסס גם כאן על דו"חות של קול-בצלק, שפקד על הכוח הגרמני באותו קרב, ושכבר הוזכר לעיל בקשר לצליחת הנהר מז (עתה היה הוא מפקד רגימנט טנקים, אך את פעולתו זו ביצע כממונה על "קבוצת-קרב" מעורבת, בה מילאו הרובאים תפקיד חייוץ). הרעיון המרכזי במבצע זה היה להפעיל, באורח מסתעי, את השריון בשטח כה מבותר עד שהמודיעין הבריטי העריכו כבלתי-עבירי ל-חלוטין בשביל שריון. פעולה זו, שבוצעה ע"י קבוצת-קרב בעצמת צות-חטיבת-משורין בערך, מראה כי ע"י העזה בתכנון המבצע וע"י מומחיות בנהיגת הטנק — אפשר לנצל את כוח-השריון גם בשטחים הרריים ומבותרים (**).

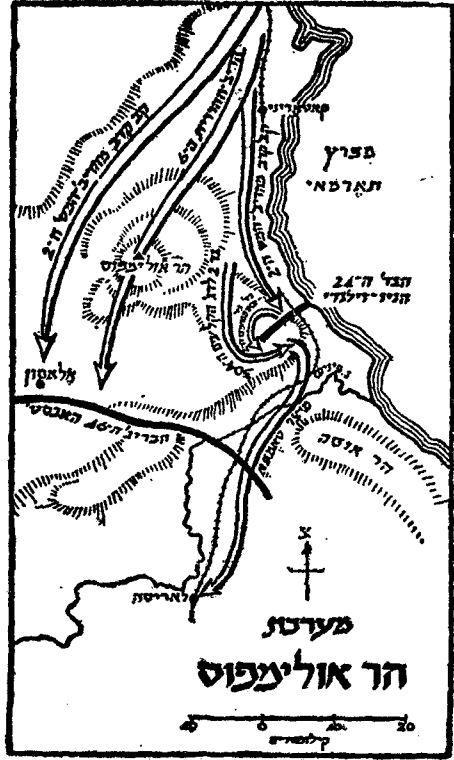
הפרק על מבצעי המדבר-המערבי מעביר לעיני הקורא את תקופת הקרבות שבין סתיו 1941 וסתיו 1942. בתקופה זו התחוללו קרבות המבצע הבריטי לחילוץ טוברוק, שב-מרכוז עמד קרב סיידי-רוק (נובמבר 1941); קרבה-הסיגה של רומל מקירנאיקה שבא בעקבות אלה; קרבות גולה, שהחזירו את רומל עד אל טוברוק וזיכוהו בכיבושה (יוני 1942); המסע מלחה הקרבות, וקרב מסרות בתוכו, מטוברוק לאל-עלמיין (סוף יוני-יולי); ולבסוף — קרב על-הפלמה (סוף אבגוסט וראשית ספטמבר 1942).

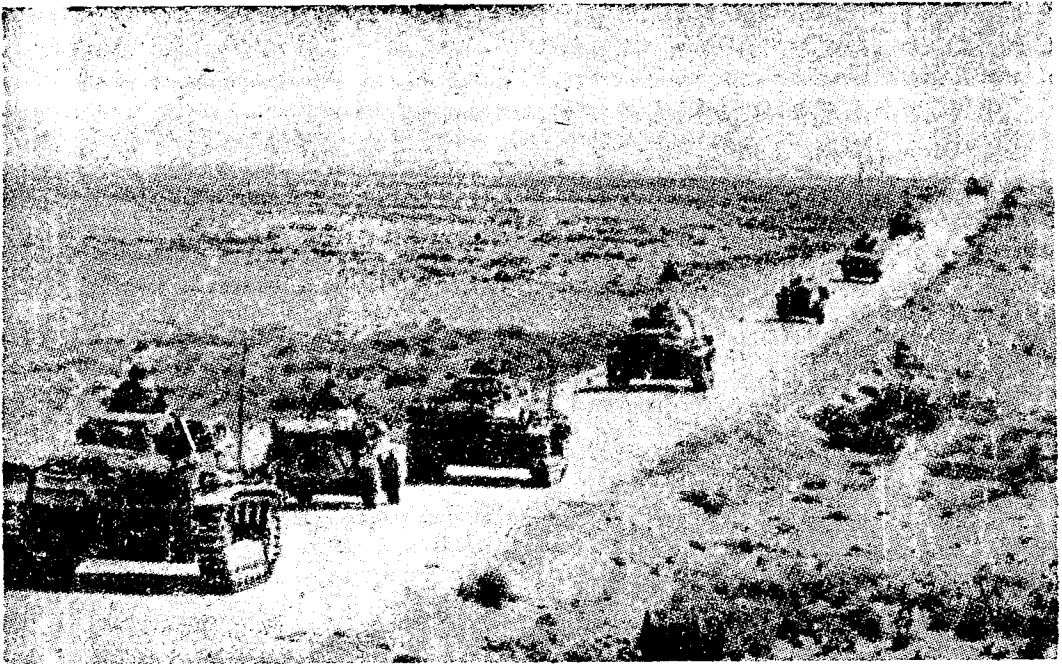
העובדה האופיינית לכל פרשת-הקרבות הזאת היא, לפי שנת בעל-הספר, שלא היתה לגרמנים אף פעם עדיפות-כוח ברורה, במובן המקובל של המלה, על יריביהם. לטנקים הגרמניים לא היתה לדברי מאלנחן, כל עדיפות איכותית ביחס לטנקים של הבריטים, ובמספרם היו המיד מועטים מיריביהם. לדוגמה, באופניסיבה הבריטית בנובמבר 1941 (מבצע "קרואידר") היו לבריטים 748 טנקים, שמהם 213 היו מטיוסי "מטילדה" ו"ולנטיין", 220 "טנקי-סיר" (Cruiser Tanks) מטיוס "קרואידר", 150 "טנקי-סיר" מטיוס

(*) הקטע מספרו של פון-מאלנחן המתאר פעולת-קרב זו ניתן בתרגום עברי בשקלון, "חוב" 41 — תחת הכותרת: "הסתגנות-שריון בחבל הרים ונחלים."

(**) "טנקי-סיר" במובן הנקוט כאן—כתרגום ל-"Cruiser Tanks" — אין משמעו טנק לטיוס דוקא, כי אם טנק שהנו מהירות-הנעה וארוך טווח (על-כן — ודאי גם קלי-שריון במשהו) מ-טנק הרגלים, הכבד והאיטי יותר, שנועד בראש-זבדראשונה לשיחוף ישיר עם הרגלים. ואילו "טנקי-סיר" צריך היה להיות היסוד בעוצבות-שריון עצמאיות. חלוקה בריטית זו היתה אופיינית לשנות המלחמה במדבר. — המערך.

(***) אולי אופייני הדבר שאת כל העובדות המעידות על מצבי יתרון טכני ואיכותי של שריון גרמני דחה פון-מאלנחן לתוך הערות השוליים שלו — בשולי העמוד ובאותיות זעירות. בין ההערות הנ"ל מצויים ציונים מאלפים אלה: — שב-1941 צדדיה, החלשים מאוד, של "סימן 0" חונקו ע"י היכור לחות-שריון נוספים, וחזיתות תאי הנהג והמקלע-המסייע ב-סימן 0" ו"סימן 0" הוגברו באופן דומה. אמנם, לדבריה לא היתה לשינויים אלה משמעות רבה, אך כאן נשמע אצלו "הן", מכלל-ה"לאו", שעה שהוא אומר: "רק ב-1942 החילונו מקבלים דגמים חדשים של "סימני 0" ו"0", המוגנים ע"י שריון מוקשה-הנ"ם מיוחד. הדבר נתן לטנקים הגרמניים (המסך בשולי עמוד 64)

השריון הגרמני מופיע בצפון-אפריקה: שדרה טנקית גרמנית במסעה המפתיע הראשון לקירינאיקה

הגרמנית, שהצליחה כמעט תמיד להביא לידי כך ש- למרות נחיתותם המספרית של הטנקים הגרמניים ב- חשבון-הכולל היו תמיד לגרמנים טנקים רבים יותר במקום החברעה.

מאלפת ביותר הנה, בתיאורי הקרבות במדבר-המערבי, ההשוואה בין האינפורמציה שלפיה תוכננו המבצעים הגרמניים, לבין המציאות, כפי שנודעה תוך-כדי הקרב, או לאחריו. רק על-סמך השוואה זו ניתן לעמוד על מידת-כושרם של הפיקוד ושל המטה הגרמניים לגלות גמישות, תוך כדי הקרב, בסיגול תכניותיהם — לאור המטרה שנקבעה-מראש. כן מתבררת ביותר מתיאורים אלה נכונותו של רומל לקבל על עצמו סיכונים נועזים עד-מאוד; מתוך תחושת האמת הגדולה כי המפסיד בקרב הוא זה שמוכן להודות בכך הראשון. מבחינה זו — נראה שעלה הפיקוד הגרמני על הבריטי לאין-שיעור. התכונות שנתבלטו בקרב הפיקוד הגרמני היו: ראשית כל, יכולתו של המפקד להכתוב את פעולת הגייסות; זו היתה תוצאה של מבחר מוצלח של מפקדים ומהאימון המוחלט שהגייסות נתנו בהם. שנית, סגולתו של המפקד להמצא תמיד במקום הקריטי — ולהחליט, כתוצאה מכך, על-סמך התרשמות בלתי-אמצעית מהמצב.

ניתן לאמור שכתקופה הנודנה התבלט תבוסות אצל ה- פיקוד הבריטי, העדרן המוחלט של שתי תכונות אלו. אכן, מתוך העיון באותה פרשת-קרב לא נותר כל ספק שהחייל האנגלי, האוסטרלי, ההודי והאחרים לא נפלו בסיכום כלוחמים מהחייל הגרמני. אבל אורחי-הלחימה המפגרים, והפיקוד ה- לוקה, היו לא-פעם בעוכריהם.

העיון בקרבות סידיריק, הנסיגה הגרמנית-איטלקית ב- קירינאיקה וקרבות גולה עשוי להרחיב את אופקיו של הקורא.

הנגרר בן 50 מ"מ, בעל מהירות-הלוע הגבוהה, צדיפות מכרעת על פני ה- "דולטרדאו"ן הבריטי, וגונדות תותח חים נ"ט אלה ליוו תמיד את השריון הגרמני בקרב. הבריטים, לעומת זאת, אף פעם לא הפעילו את התותח הנ"מ בן 3,7 האינץ' שהגו בעל עצמה רבה, בתפקידים נגד-טנקיים ולתותחים הנ"ט שלהם הועידו תמיד רק תפקידים הגנתיים.

ב. ההפעלה השיטתית של עקרון שיתוף הפעולה בין כל החילות. בעוד שהארטילריה הגרמנית אימנה לפעול במשותף עם השריון, לא ניצלו הבריטים באופן דומה את הארטילריה החזקה שלהם. גם שיתוף-הפעולה בין השריון והרגלים היה לוקה ביסודו אצל הבריטים; ואי-אימון — ויש ואפילו סינה — היו שוררים בקרב חיל-הרגלים ביחס אל השריון.

ג. ולבסוף — הגורם החשוב-שבכולם שימשה הסקטיקה

(המשך מעמ' 63)

יתרו-איכות בהתקפת-הנגר של ינואר 1942; הגם שעם הופעת טנקי-גרנט, במאי 1942 שוב הוטה מאזן עצמת-השריון לצד הארמיה-השמינית. אך ה'א סותר (מתוך שכחה) את עצמו: — במאי 1942 (אותו מאי עצמו. — המערך) התחלנו לקבל "סימון-מיוחד" נושא התותח בן 50 המ"מ בעל מהי-רות-הלוע הגבוהה. היו אלה טנקים מצוינים... מיוני 1942 התחלנו לקבל "סימון-מיוחד", נושא התותח בן 75 המ"מ בעל מהירות-הלוע הגבוהה. היה זה טנק טוב מאוד, שעלה הרבה על קודמו, "סימן 10" הרגיל. כן, רק בהערת שולים שלו מציינן הוא כי מתוך ניתוחו הוצאו על ידו עשרות הטנקים הבריטיים הקלים "סימן 16" שעליהם אומר הוא עצמו "...הם נשאו מקלעים בלבד, היו קלי-שריון — וחסרי-תועלת ל- חלוטין". היו אלה אותם טנקים בהם פעלו המצרים בחזית הדרום (ליד נכבה, ועוד) במלחמת-הקוממיות הישראלית

הכולה, צריך היה לדבוק בהחלטתו מחודש אפריל ולעכב את התקדמותו של רומל עד לאחר כיבוש מלטה.

יש בגישתו זו של בעל-הספר משום נסיון למצוא ולתתם קרמפריד מלאכותי בין אחריותו של המפקד בשדה לבין אחריותו של הפיקוד העליון. קרמפריד זה היה מלאכותי ומסופק — מכיון שקסלרינג, המטה-הכללי האיטלקי והמטה-הכללי של הצי הגרמני היו מאוחדים בדעותיהם נגד עמדת רומל, ואילו היטלר תמך בו. אפשר גם כי מטעמים אסטרטגיים כוללים נראתה להיטלר הפלישה למצרים כנחוצה דוקא באותו זמן. ביולי ביקר גנרל ורלימונט — סגנו של קייטל (מעין ראש-מטהו העליון של היטלר) אצל רומל, והוגיש בשיחה אתו את הצורך להחזיק במערך הגרמני-איטלקי ליד אל-עלמיין, לאחר שנכשלה ההתקפה הגרמנית ביולי, שנתכונה לפרוץ אל עמק-הנילוס גופו. בהתחשב עם פלישתו הקרובה של פון-קלייסט לפרס, דרך הקפקו, תכנית זו של היטלר, הגיע למזרח-התיכון מהצפון, ודאי שכבר השפיעה על שיקר-ליי גם ביוני.

אולם, מתפקידו של המפקד בשדה לדעת להעריך-נכונה את יכולתם של גייסותיו ואת הנתונים שיש להבטיחם כתנאי מעשי לפעולה; בקיצור, עליו לדעת לבסס את תכניתו על מצב מציאותי. קזאוביץ מציין בספרו הגדול כי, בכדי שיוכל להצליח במאבקו המממדי נגד הבלתי-נראה-מראש, נחוצות לו למפקד שתי תכונות: הבנה, אף בשעות החשובות ביותר מכונת את דרכו אל פתרון-האמת, ואומץ לפעול בהתאם להבנתו זו. לפיכך, מציין הוא, אין אדם בעל הבנה מוגבלת יכול להיות מנהיג בעל כושר-החלטה. אמנם עשוי הוא לפעול במצבים קשים ללא-היסוס, אבל הוא עושה זאת מבלי שיקול-דעת מספיק — פשוט, אין הספקות מתעוררים בו כלל. יכולה פעולתו של כל אדם להתגלות כנכונה כפועל — במקרה; אבל רק הצלחה מתמדת מעידה על גאונות.

דרישתו של רומל שיותר לו להמשיך בהתקפתו מעוררת ספק בכך אם אמנם היתה היא מבוססת על אומץ הבא מתוך הבנת המצב לאשורו, או על "אידיאה-פיכס", עליה לא היה מוכן לותר בכל מצב, כי עליו לתקוף כל עוד יש לו מי שימלא את פקודותיו.

לאחר שנפלה ההכרעה להמשיך במסע-ההתקפה, התחוללו שני קרבות הסטוריים. האחד — ליד מרסה-מטרות; והאחר — ליד עלם-חלפה; בראשון ניצח רומל — ובשני נתל כשלון.

הכבד שבטנקים הבריטיים בקרבות קיץ 1942: טנק-בינוני אמריקאי "ג'ג' גרנט"

מאחר שהמחבר מנתח תמיד את דרכי-הפעולה האפשריות השונות שעמדו הן בפני הגרמנים והן בפני הבריטים, משהו את הידיקות שעמדו לרשות המטה הגרמני בעת קבלת ה- החלטה. להחלטה עצמה שנחקבלה — ומעלה את השאלה: — האם ההחלטה היתה נכונה, לנוכח מה שהיה ידוע בעת שנת- קבלה. פיתוח אפשרויות שונות שהמחבר מציג כאלטרנטיבות לדרכי-הפעולה שנוקטו-כפועל ע"י היריבים, יכול לשמש בסיס לתרגיל-מטה מעניינים ביותר.

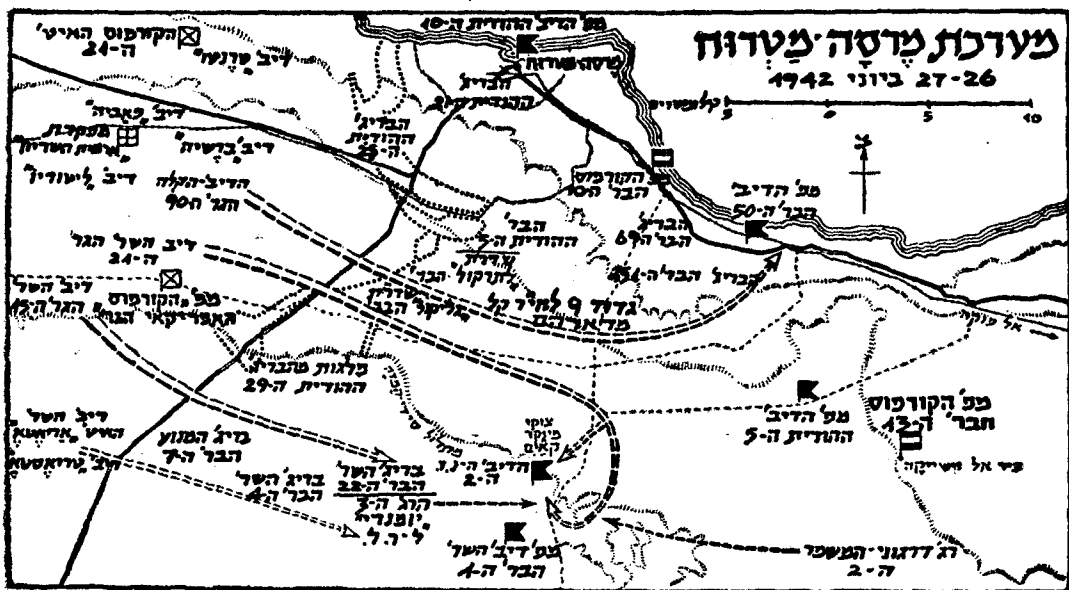
מעניינות במיוחד המעיות המוצגות בחלק הספר המתאר את המסע מטוברוק לאל-עלמיין, לאחר נפילת טוברוק (יוני- יולי 1942). השאלה המרכזית שעמדה בפני הגרמנים היתה, האם להעצר על גבול מצרים ולהערך שם להגנה — או להמשיך ולפלוש למצרים. עוד באפריל אותה שנה הוסכם ע"י היטלר ומוסוליני שלאחר כיבוש טוברוק יעצר רומל ויקים מערך-הגנה — ואילו כל כוחות האויר והים שבזירת הים- התיכון יופנו לכיבושה של מלטה. אולם, כאשר הגיע קסלרינג אל רומל להתייעצות, ב-21 יוני — הועמד בפני דרישתו

הטנקים הבריטיים הקלים (מתוצרת אמריקה) "ג'ג' סטיוארט", אשר רבו בארמיה-השמיינית במסע לחילוץ טוברוק (נוב' 1941)

הנמרצת של זה לנצל את ההצלחה ולפלוש למצרים. קסלרינג ציין כי אם לא ייכבש האי מלטה יעמוד רומל בעתיד הקרוב לפני מחסור חומר בהספקה, ועצן כי רק לאחר כיבוש האי יהיה טעם להמשיך בהתקדמות למצרים. אולם רומל חשש מפני ההסוּגה שתאפשר לבריטים להתארגן ולהתאושש מ- מפלותיהם. עוד לפני שנקבל אישור לעמדתו של רומל, החל החלוח של רומל לנוע לעבר הגבול המצרי, ורומל עצמו הודיע למוסוליני כי רמת-רוחם של גייסותיו, מצב ההספקה לאחר שנפלו בידינו מצבורים בריטיים, וחולשתו הנוכחית של היריב, מצדיקים את הרדיפה אחרי הלז לעומק שטחי מצרים.

ההחלטה שנפלה, כידוע, היתה בהתאם לעמדתו של רומל, אם היתה אותה החלטה נכונה או לא — זאת אפשר, כמובן, לבחון לפי מהלכם של המאורעות שחלו אחריה. דעתו של פון-מאָלנתיץ עצמו היא שרומל, כמפקד בשדה, צדק בדרישתו וחייב היה להמליץ על המשך ניצול-ההצלחה, אולם הפיקוד העליון, קרי היטלר, שראה ביתר-בהירות את המצב האסטרטגי

מנתה שתי מחלקות רגלים ונגודת מעורבת של תותחנים וחתמים וגד' סנקים.

הנחיות של אוסינג המצביא הבריטי, היתה כי יש להתגונן להתקדמות האויב בכל הכוח, וכי אם אחד הקורפוסים, או חלק ממנו, יוכרח לסגת — על השני לצלל מיד את ההוד דמנות ולתקוף בעזרת האויב באגפו, אולם, כפי שקרה לא פעם בתקופה זו להנחיותיו של אוסינג, הוכנה גם הנחיות

שאחריו כמעט ולא ידע עוד נצחונות. אכן, גם הנצחון ליד מרסה-מטרות לא היה נצחון שמן-ההכרח היה כי יבוא — שכך יחסי הכוחות בו היו לרעת רומל במידה כזו עד שרק ליקויי הפיקוד-הגבוה הבריטי אפשרו אותו. אבל קרב זה הגו סיפוי ביותר לאותה תקופה.

ההגנה הבריטית התבססה על שני אנשים חוקים, שביניהם השתרע פער בן 10 מיל (16-17 קילומטר). בצפון — באזור מרסה-מטרות — היה הקורפוס-העשירי, ובו שתי דיביזיות רגלים, ובדרום — דרומית למצוק סיד-המנה — היה הקורפוס ה-13 ובו דיביזיות-רגלים (הגיו-וילנדית) ודיביזיות-שריון. שנתה 159 סנקים, מהם 60 גרנטים. הפער שבין שני המתוזמים המוגנים — מהמחלול ועד לשדות-המוקשים ה-אדירים העיקריים של אזור מרסה-מטרות — היה מחומה ע"י רצועת מוקשים צרה ומעל בו רק כוח-סתימה רפה, המורכב שני כוחות-משנה, שדרות זעירות, שכל אחת מהן

שדרת שריון גרמנית במסעה מזרחה לקראת מערך אל-עלמין

זו אחרת ע"י מטקדי הקורפוסים, והללו סברו שלמי הנחיה זו יהיה עליהם לסגת אם יהיו נתונים לסכנת כיתור. במטהו של רומל נצטיירה תמונה בלתי-מדויקת בעיני העירכותם של הבריטים. שם העריכו כי את מרבית כוחם ריכזו הבריטים באזור-המוגן של מרסה-מטרות וכי אנפם השמאלי, מן המערך העיקרי הזה ועד למחלול של סיד-המנה, היה מחומה ע"י דיביזיות-השריון. לפיכך התכוון רומל לכתר, ע"י עקיפה מדרום, את הכוחות (חיל-הרגלים בעיקרם) המרוכזים לרעתו בצפון, בסביבות מרסה-מטרות — וכצעד ראשון לכך רצה לסלק את דיביזיות-השריון (שהתרכזה, לפי הנחיות,

חבלן גרמני מפנה פרצה בשדה-מוקשים במדבר

סמוך אל אגפם הדרומי של הבריטים כנ"ל). מסקד זה הוטל על הקורפוס האפריקאי: דיביזיות השריון הגרמנית ה-21 צריכה היתה לנוע בין המצוק לבין שדות המוקשים העיקריים של מטרות; דיביזיות השריון ה-15 היתה צריכה לנוע מדרום למצוק. על הדיביזיה הקלה ה-90 הוטל לנוע צפוני יותר לדיביזיות השריון ה-21 ולחסום את כביש החוף, מורחה ל מרסה-מטרות. על האיטלקים הוטל לצור על מצבד מרסה-מטרות ממערב. פירוש כל אלה היה כי רומל, במקרה, טיל את עיקר כוחו אל תוך הפער שבין שני המתחמים הבריטיים העיקריים. הפער אמנם הובקע, כוחות ה"סתימה" חוסלו על קלה — והדרך נפתחה בפניו רומל לנוע לעומק שטחי היריב.

למבצע זה נכנסו הקורפוס האפריקאי כשלושתו 60 טנקים כסדר-הכלל מהם היו דיביזיות השריון ה-21 רק 23 טנקים; שאר כוחה של אותה דיביזיה היה מורכב מ-600 רובאים שהיו עייפים ביותר. דיביזיה זו שעברה בשטחי הפער, על-פני הדיביזיה הגנירילנדית ה-2 (שהיתה ערוכה לתחם מינקראים, והיותה את הבסיס המוצק של ה מתחם הבריטי הדרומי), פנתה מקצת דרומה — והתקיפה את הגנירילנדים מהמזרח ודרום-המזרח. מובן, שלפי עצממה אותו-זמן לא יכלה הדיביזיה הגרמנית להכריע את הניו

השטח סמוך לשקע קטרה, שהיה את משען-השמאל של מערך אל-עלמיין הבריטי, ושהצר את תנועת ההתקדמות של השריון הגרמני (ר' במפה משמאל)

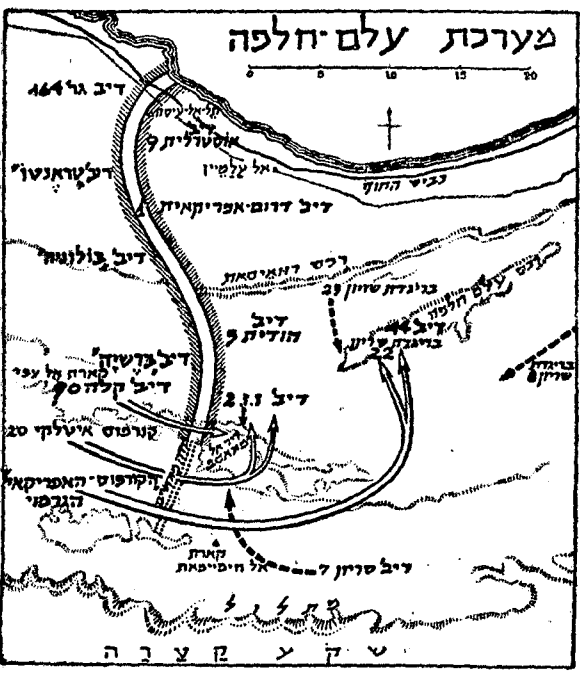
זילנדים. דיביזיות השריון ה-15 שועה מדרום לקריהמלול, נתלה דיביזיות השריון ה-1 הבריטית — ונעצרה, כשברר מלהתקדם הלאה, לעזרת דיביזיות השריון ה-21. המזרח הוא, שהשריון הבריטי לא חיסל, במצב זה, את הדיביזיה ה-21, שרק תקף אותה שתי התקפות חלקיות. מאוחר יותר אמר גנרל לומסון, מפקד דיביזיות השריון הבריטית באותו קרב, על הדיביזיה הגרמנית ה-21: "באותו יום צריכים היו לי השמיד אותם כלילי. בזמן ששתי דיביזיות השריון הגרמניות היו נתונות במצב מסוכן זה (27 יוני), הגיעה הדיביזיה הקלה ה-90 עד אל כביש החוף, מורחה למרסה-מטרות וחסמה אותו — כשהיא מרוחקת כ-25 ק"מ מגניסות הגרמניים הקרובים ביותר, עצמתה על כביש החוף מנתה אז 1600 איש.

במצב זה נתן רומל, בשעה 17.22, סקודה לדיביזיות השריון ה-21 ש-התהיה מוכנה מאוחר בערב לרוזף אחרי השריון הבריטי עקף את הדיביזיה ה-21 מדרום, ואילו הגנירילנדים פרצו דרך המערך שלה במסע-לוחם לילי.

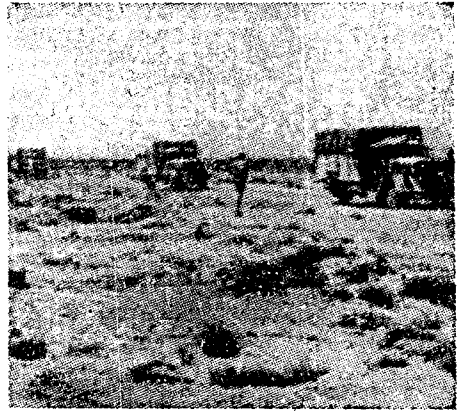
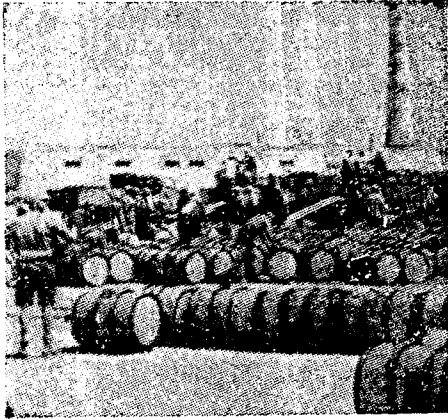
האיב ככיוון מוקהי. סקודה זו, במצב זה, אשר להסביד רק בכך שרומל לא התיחס ברצינות אל האויב. והוא דבק — מפקד הקורפוס ה-13, גנרל גוט, החליט ביום זה עצמו כי מצבו חמור, וציויה על גייסותיו לסגת לכיוון מוקה. כך נטונו הדיביזיה הגנירילנדית, ודיביזיות השריון הבריטית ה-1 בסני כוחות שלאמת-שלידבר היו נתונים באותו יום לחסדם. אולם הקורפוס ה-13 לא הודיע לקורפוס ה-10, שחנה באזור מרסה-מטרות, על נסיגתו — וכפי שמילד-מרשל וילסון ציין אח"כ בספרו, "הקורפוס ה-13 שפוט נעלם — והשאיר את הקורפוס ה-10 לבדו על קצה-התורן". במשך ה-28 כיוני נשאר הקורפוס ה-10 לבדו במרסה-מטרות ובליל 28-29 פרוץ, תוך קרבות מרים, מהיכחור שהיה נתון בו, בניסוגות אלה סבלו הבריטים אביזות כבדות בהרוגים, בפצועים ובי שבויים.

פוך-מאלנזין אומר: "יכול להיות שהמול שיחק לרומל, אבל מרסה-מטרות הוא בודאי נצחון גרמני מזהיר, והוא עורר בנו תקוות גדולות, לגלגל את הארמיה-השמינית מתוך קו אל-עלמיין". לקח קרב מרסה-מטרות הוא, כלי ספק, שהעזרה עשויה לבטל כל הכולים ביחסי-כוחות — כשהיא מלווה בהפעלה נכונה של יחידות בדרגים הנמוכים, ומנצלת את גידותם של הגייסות באופן שמינע מהאויב כל אפשרות להעריך נכונה את הכוחות הפועלים נגדו.

אולם רומל לא רצה להסתפק בנצחון זה, ומדד המשך במסע-התקפה. העקרון של ניצול-ההצלחה ודאי שהנו עקרון חשוב, אבל גייסותיו של רומל, שהיו במצב חמור עוד לפני קרב מרסה-מטרות, נמצאו מדולדלים לחלוטין אתריו. ב-29 כיוני המשך רומל בדיסתו אחרי הבריטים. הוא הגיע עד אל-עלמיין, תקף — ונכשל. ב-3 ביולי, אחה"צ, פקד רומל על גייסותיו להתחפר במקומות בהם נמצאו אותה

„צואר־הבקבוק“ הלוגיסטי של צבא־שריון שפרץ והרחיק מבסיסיו

מימין: שיירות־האספקה שאין להן קץ — והאיום מהאוייר עליהן תמיד. משמאל: „דסי־שריון“, הדלק — בנמל טריפולי, מרחק 2000 ק״מ משדה הקרב

מסוגל לתמוך אותו במבצעי הגדולים והנועזים. עוכה זו הייתה ידועה, כאמור; ועיד באפריל הוחלט כי כיבושו של האי מלטה, והבטחת עור־ההספקה, מהיום תנאי להמשך הפעולה בצפון־אפריקה. אולם רצונו של רומל להמשיך ב־מסעו אל הנילוס, למרות הדלדולו הנמשכת־והולכת של צבא הדגים פעם־נוספת את התופעה המוכרת מאוד: — שרצו־הברזל של המפקד יש ועלול הנו להמיט שואה על גייסות־הברזל והלא אלה הם דברי קלאוזביץ: — „רצו־הברזל של המפקד מתגבר על כל הקשיים, הוא שובר את כל המכשולים, אבל לפעמים הוא שובר גם את המכונה עצמה.“ לפיכך אפשר בהחלט לראות בנצחון מרסה־מטרוח מעין „נצחון־פירוס“, שאחריו נותרו גייסותיו של רומל חסרי אוניום.

4 במרץ ועד סוף אבגוסט התנהלו ליד אל־עלמין קרבות־התשה, שבהם נגרמו לשני הצדדים אכזרות כבדות אולם, בעוד שבצד הבריטי החלה תקופת־גיאות וזרימת תגבורות וצידוד לרוב הרי החזית הגרמנית הפכה עתה לחזית המזונוחת מבחינת מגמות־האיסטרטגיה של מעצמות־הציר, כשהדגש הושם על אופנסיבית הקיץ־הסתיו ברוסיה. עם זאת חלה התרופפות מוחלטת בקרב האיטלקים, שנעשו גורם נטול־ערך גם בקרבות הגנה. כוחות־האוייר הבריטיים התחזקו יותר ויותר, ושלטו לחלוטין בשמי הזירה והצי הכריטי מצבא רומל הספקה סדירה, שהעדרה הורגש ביהוד צי־השריון הגרמני. בצד כל אלה הוחלף הסיקוד הבריטי ובהתאם לדרישותיו נשלח למצרים זרם כלתי פוסק של ציור.

המטה של רומל פיתח ועיבד תכניות שהוכיחו את האפשרות של נסיגת כל הכוחות הבצתי־ממונעים אל לוב, ושל החזקת החזית צי־כוחות משוריינים וממונעים בלבד. כתוצאה משינוי כזה מתאפשר היה לנהל קרב־הגנה נייח, שבו כשרו נותיו של רומל ובקיאורו של השריון הגרמני בקרבות־גידים עשויים היו להעניק יתרון לגרמנים. אולם הצעה זו לא נתקבלה, והברירה היחידה היתה לנסות ולחקוף שנית, במגמה להגיע אל הנילוס. מצב־דברים זה היה את הבסיס להחלטה על אותה התקפה שנסתיימה בכשלון חרוץ ליד על־מלטה. (סוף בעמ' 68)

שעה, והוא הכריק לקסלרינג שנאלץ הוא להמנע מהתקפה „למי שעה“. ב־4 ביולי היו לקורפוס־האמריקאי 36 טנקים במצב של כושר־נסיעה ומאות אחדות של רובאים עייסים ורציצים. לו תקפו הבריטים ביום זה, כי אז לא היה רומל מסוגל לעמוד בפניהם. ואמנם פקד־אוקינל לערוך התקפה; אולם, כשהרבה מקרים קודמים, בוצעה גם פקידה זו באופן לקוי, ובמקום לצאת בהתקפה מוחצת — ברכס־דוויסאט, למשל, עמדו אז 15 טנקים של דיביזיית־השריון ה־15 מול 100 טנקים של דיביזיית־השריון הבריטית ה־1, כדברי מאל־ג' תין — ביצעו הבריטים מספר פשיטות מקומיות בלבד. רומל מיהר עתה להתארגן להגנה; והבריטים הפסידו את ההזדמנות שניתנה להם.

שעה שהיך מעיין במספרים שמנו הגייסות־הלוחמים של רומל בשלב זה של המלחמה, אי־אפשר שלא להזכר בדבריו של פו־דר־גולק, (מהוגי המחשבה־הצבאית הגרמנים בראשית מאה זו), כי „דבר אוסיני הוא למתקפה אסטרטגית, שגייסור תיז־הקומיים של צבא — דהיינו, הגוף הלוחם את המלחמות — מהיום רק חלק קטן־יחסית, לפעמים רק רבע או אפילו שמינית, מהכוח־הלוחם ככלו; ואילו גורלו של הצבא כולו תלוי לחלוטין בהצלחתו או בכשלונו של חלק זה.“ דברים אלה נכתבו על־סמך הנסיון של המאה ה־19; ונפוליון חצה ב־1812 את הנהר גיאן־ן כשאתו 442.000 איש, אולם הגיע למוסקבה, כעבור שלושה חודשים, עם 95.000 בלבד. הגרמנים פלשו לצרפת ב־1870 בצבא בן 372.000 איש — והגיעו אל פריז רק עם 171.000. אולם גם בימינו יש להביא את התמעטותם של הגייסות במתקפה־איסטרטגית בחשבון כתופעה בלתי־נגמעת, הנעשית בולטת יותר ויותר ככל שנתיבי האסיסקה ארוכים יותר. זו הסיבה לתלותו המוחלטת של צבא־לוחם בהורמה בלתי־פוסקת של תגבורות ואמפניה. ובמלחמה חדישה חייב התכונן המנהלתי להבטיח ש„נצורות“ התחזוקה לא יהיו ריקים לעולם.

רומל היה תלוי בעור־ההספקה יבשתי בן 1400 ק״מ — וניצולו של עור־ק זה היה מותנה ביכולת לקיים עור־ק ימי. אשר בפועל נמצא הסוס על ידי הצי הבריטי, שבסיסו במלטה. לפיכך היה צבאו של רומל צבא ללא בסיס מנהלתי כזה שיא